

LOs förslag på åtgärder för att möta arbetslöshetskrisen

Sverige är mitt i en kraftig ekonomisk nedgång och på väg mot en djup arbetslöshetskris. Krisen riskerar att bli ännu allvarligare när nationsgränser stängs och protektionism präglar flera länders agerande. LO vill värna Sveriges position som ett land som står upp för globalt samarbete, internationell solidaritet och frihandel.

I denna promemoria sätter vi fokus på statliga insatser för den akuta fasen samt statliga insatser som krävs på kort och medellång sikt. Insatser måste ske på alla tidshorisonter omedelbart. Målet är att bekämpa arbetslöshetskrisen och bygga Sverige ekonomiskt starkt för framtiden.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST info@lo.se HEMSIDA www.lo.se
FAKTURAADDRESS Fack 55801526, R 855, 106 37 Stockholm
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834

Landsorganisationen i Sverige

Akut fas

Regeringen har genomfört flera kloka och kraftfulla insatser för att möta krisen. Men några av åtgärderna behöver förstärkas och ytterligare insatser behöver snabbt komma på plats.

Förstärk modellen med korttidspermittering

Fack och arbetsgivare har agerat snabbt för att få systemet med korttidspermittering på plats. Cirka två miljoner anställda omfattas av avtal som öppnar för korttidsarbete. Detta visar på flexibiliteten i den svenska modellen. De liberaliseringar av arbetsmarknadsmodellen som initierats i Januariavtalet är överspelade. LO vill nu se förstärkningar av systemet med korttidspermitteringar i syfte att trygga jobben och näringslivet i Sverige.

- Regeringen har öppnat möjligheten för permitteringar på upp till 80 procent. Det är bra. Men även heltidspermittering bör finnas under en kortare period, där staten tar största delen av kostnaden.
- Aktieutdelningar och rörlig ersättning till ledning måste stoppas i företag som mottar stöd för korttidspermittering.
- För att regelverket för korttidspermittering ska fungera effektivt behöver det justeras på flera sätt.
- För att undvika skattefusk och utnyttjande av anställda bör krav ställas vid korttidspermittering på att företaget har kollektivavtal eller hängavtal.
- Arbetsgivare bör kunna få stöd för kompetensåtgärder som genomförs under den frigjorda tiden, inklusive partsgemensamma modeller för branschvalidering.

Promemoria i ämnet tillsändes Finans-, Närings- och Arbetsmarknadsdepartementet den 8 april 2020.

Trygga välfärden

Regeringen har tillfört betydande resurser för år 2020. Men det räcker inte, då välfärden var underfinansierad redan innan krisen. Framför allt måste resurstillskotten vara permanenta för att ge god effekt på sysselsättningen i kommunerna.

- Staten bör utställa ett löfte om att fullt ut ersätta kommunernas minskade skatteintäkter samt de minskade intäkterna från kollektivtrafiken.
- Statsbidragen behöver under kommande år öka för att stärka kommunernas ekonomi, både utifrån vad demografin kräver, och för att komma till rätta med den kroniska underbemanningen i äldreomsorgen. Ett sådant besked skulle ge kommunerna långsiktiga planeringsförutsättningar och därmed trygga jobben. Det behövs också för att ge medborgarna en välfärd av hög kvalitet.
- Staten bör ta initiativ till ett tillfälligt stopp för personalneddragningar inom offentlig sektor, särskilt inom vård och omsorg.
- Statens direkta kompensation för extraordinära åtgärder och merkostnader inom hälso- och sjukvården behöver utökas till att även gälla omsorg.

Upprätthåll grundläggande samhällsstruktur

- Säkerställ att löntagare som har nära kontakt med människor – inte minst inom vård och omsorg, men också transporter, handel etc. – har tillgång till rätt skyddsutrustning och korrekta instruktioner och utbildning för att använda utrustningen.
- Staten har genomfört flera viktiga insatser för kredit- och likviditetsstöd. Räntan på likviditetsstödet via skattekontot har därefter gjorts än mer generöst. Det är viktigt att staten är beredd att vid behov också pröva andra metoder och/eller utöka sina stöd via Företagsakuten, Almi och EKN samt säkerställa att bankerna använder de möjligheter som Riksbanken och Finansinspektionen ställt till förfogande. Ett sätt att göra detta är att inte vara främmande för att utöka de kreditgarantier som redan ges.
- Utforma ett ägarstöd för att säkerställa att svenska företag med unik teknik och kompetens inte tas över av utländska intressen. Om staten går in med kapital ska man också bli delägare och få del i en eventuell uppgång. Men stödet ska inte syfta till att långsiktigt öka statens ägande i Sverige.
- Staten behöver bredda sin upphandling av samhällsviktig infrastruktur till fler (än åtta) flyglinjer samt även inkludera samhällsviktiga linjer för tåg, båt, buss och taxi i samhällstrafik.

Skydda löntagare med svagt ekonomiskt skydd

En central utgångspunkt för LO är att löntagare som har jobbat i största möjliga mån får ett ekonomiskt skydd under krisen så att de inte behöver ansöka om ekonomiskt bistånd. Löntagare ska inte vid arbetslöshet under krisen tvingas sälja bil och bostad. Många löntagare har inte haft permanenta anställningsförhållanden. Det gäller särskilt de som nu drabbas inom besöksnäringen och handeln. Det gör det svårare att kvalificera sig till de gemensamma trygghetssystemen. Regeringen har genomfört flera förändringar för att fler ska omfattas av a-kassan.

- Regeringens förhöjda grundbelopp ger en arbetslös som tidigare arbetat heltid drygt 11 000 kronor före skatt. LO gör bedömningen att denna nivå behöver höjas ytterligare för att undvika utredningar om försörjningsstöd för denna grupp av arbetslösa.
- Lägstanivån för arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp bör också gälla som lägstanivå för den inkomstrelaterade ersättningen.
- Med snabbt stigande arbetslöshet, särskilt i vissa a-kassor, i kombination med betydande regelförändringar kommer handläggningstiderna att förlängas kraftigt. LO har sammanställt en promemoria med förslag på olika administrativa förenklingar för att säkerställa att de arbetslösa får sin ersättning så snabbt som möjligt. Denna promemoria tillsändes Arbetsmarknadsdepartementet den 3 april 2020.
- Regeringen har tillfört 100 miljoner kronor i ekonomisk kompensation som ett engångsbelopp till a-kassorna på grund av den högre belastningen. Men ytterligare resurser behöver tillföras för att säkerställa a-kassornas verksamhet.
- Ta tillfälligt bort 450-dagarsgränsen för dem som gått in i jobb- och utvecklingsgarantin utan att tidigare ha haft arbetslöshetsersättning.
- Det behövs goda ekonomiska incitament för dem som tidigare haft otrygga anställningar i framför allt besöksnäringen att snabbt påbörja studier. Ett förslag som LO framfört är att införa ett studiestipendium (se åtgärdsförslag inskickat till regeringen den 20 mars 2020).
- En undantagsregel behöver införas i socialförsäkringsbalken som skyddar de sjukskrivna som, till följd av nu rådande extraordinära läge, inte får arbetslivsinriktad eller medicinsk rehabilitering och därmed vid rehabiliteringskedjans tidsgränser riskerar att bli av med sin sjukpenning.
- LO är positiv till att karensavdraget vid sjukdom avskaffas men kritisk till den modell som valts (där den enskilda måste ansöka om ett bidrag). Mer träffsäkert vore att karensavdraget hanterades i enlighet med det övriga förslaget om sjuklön.
- I ett läge där barnomsorg, skola och fritidshem stängs måste ekonomisk ersättning finnas för föräldrar som inte kan arbeta. Ersättningen ska också skydda löntagare med otrygga anställningar.

Kort och medellång sikt

Arbetslöshetskrisen måste användas för att rusta arbetskraftens humankapital och anställningsbarhet. Det är hög risk att hanteringen av coronautbrottet kommer att ge stora negativa ekonomiska effekter och att krisen inte är snabbt övergående.

Arbetsförmedlingen

Regeringen har utökat Arbetsförmedlingens ekonomiska ramar med drygt två miljarder kronor och genomfört flera välriktade insatser med bland annat förlängd maxtid för arbetsmarknadspolitiska insatser.

- Säkerställ att Arbetsförmedlingen har erforderliga resurser för att klara en kraftigt ökad belastning. Resurstillskottet bör spegla behoven och Arbetsförmedlingens förmåga att på ett acceptabelt sätt använda tillskotten.
- Sätt stopp för experiment och reformer av Arbetsförmedlingen och låt myndigheten få arbetsro att fokusera på sitt uppdrag. Arbetsförmedlingen bör fokusera på insatser som vi vet fungerar väl.
- Arbetsförmedlingen behöver få tydligare mål om att väsentligt öka antalet deltagare i nya och pågående utbildningar. Utbildningar som fungerar väl bör direktköpas, för att myndigheten inte ska fastna i långdragna upphandlingsprocesser. Möjlighet till yrkesväxling bör främjas. Lämplig inriktning kan vara utbildningar i samhällsberedande bristyrken, till exempel vårdbiträden (måste följa överenskommelsen som finns beskrivet hos Vård- och omsorgscollege).

Studier

LO välkomnar att regeringen brett påbörjat ett arbete att bygga ut olika utbildningsformer, inte minst digitala möjligheter samt yrkesutbildningar. För LO är det prioriterat att regeringen nu också genomför insatser som ger goda möjligheter till studiefinansiering för arbetslösa.

- Inför möjlighet för Arbetsförmedlingen att anvisa till studier på Komvux, Yrkesvux och Yrkeshögskola. Då har utbildningsdeltagaren arbetsmarknadspolitisk ersättning. Öppna upp möjligheten att anvisa till längre utbildning – även ett år eller mer.
- Arbetslöshetskrisen behöver användas klokt: utbilda arbetslösa till yrken där vi vet att det kommer att råda brist. Ett konkret förslag är att satsa på att låta yrkesskickliga arbetare som blir arbetslösa få stöd till att utbilda sig till yrkeslärare.
- Fortsätt att utöka antalet utbildningsplatser inom Yrkesvux och Yrkeshögskolan med betoning på bristyrken, till exempel undersköterska och busschaufför.
- Skolverket bör ges i uppdrag att förenkla ansökningsförfarandet men även hanteringen och administrationen kring statsbidragen för regionalt Yrkesvux.
- Fortsätt bygga ut digitala möjligheter till studier. Centralt för att matcha individer till utbildningar i dagens unika situation är att utbildningsanordnare uttryckligen informerar om vilka utbildningar de har tillgängliga.
- Stärk studie- och yrkesvägledningsinsatserna, gör dessa tillgängliga även för yrkesverksamma.
- Staten bör förstärka arbetet och säkerställa en långsiktig finansiering för validering av yrkesverksammas kunskaper. De moduler som branscherna använder sig av behöver användas och skalas upp (med prioritering, då så finns, på partsgemensamt framtagna modeller) för att möta de nya behoven. Existerande moduler som inte är digitala behöver på något längre sikt digitaliseras när det är möjligt. Det offentliga behöver göra vad det kan för att underlätta att branscherna skalar upp.
- En promemoria har tillsänts Utbildnings- och Arbetsmarknadsdepartementet om förslag på lämpliga digitala utbildnings- och valideringsmöjligheter den 6 mars 2020.

ESF-medel för kompetensutveckling

- Medel från Europeiska socialfonden bör nyttjas för kompetensutveckling och kunna sökas av omställningsstiftelser, företag och civilsamhället. Det är även av yttersta vikt att krav på medfinansiering slopas samt att den administrativa bördan minskas till exempel genom möjliggörande av digital signering.

Ekonomiska stimulanser för omställning

Staten bör redan nu planera för insatser som kan finnas på plats till sommaren, hösten och längre vid behov. Det är även viktigt att staten bidrar med insatser för strukturpolitiska insatser för den digitala omställning som den ekonomiska krisen kommer accentuera. Men också för att nå viktiga mål om fler bostäder.

- Offentliga aktörer bör redan nu planera för att tidigarelägga upphandlingar kring nya infrastrukturprojekt samtidigt som redan planerat underhåll och byggnationer måste fortsätta. Det behöver ställas krav kring schyssta och trygga arbetsvillkor i offentliga upphandlingar.
- Staten bör kraftigt öka statsbidragen till att renovera och uppgradera svensk infrastruktur, särskilt för elektricitet och datotrafik.
- Ökade resurser bör även riktas mot järnväg och annan transportinfrastruktur samt mot energi och klimatåtgärder.
- Växla upp offentliga stöd till näringspolitik och innovations- och behovsmotiverade forskningsinsatser för att medverka till att upprätthålla branschens utveckling inom till exempel digitalisering och klimatomställning.

Höjt tak i a-kassan – permanent

Regeringen har föreslagit att taket ska höjas till 1 200 kronor om dagen de första 100 dagarna. Därmed täcks inkomster upp till 33 000 kronor (i dag täcks löner upp till 25 000 kronor). Dock är höjningen bara tillfällig och avses avskaffas januari 2021.

- Stärk a-kassan som försäkring genom att höja taket för den inkomstrelaterade ersättningen och låta höjningen avse hela ersättningsperioden. Ett permanent höjt och indexerat tak är viktigt som automatisk ekonomisk stabilisator. Detta kommer framför allt att bli viktigt när arbetslösheten blir hög och består av grupper som tidigare har haft en månadslön över 25 000 kronor.